

ADATTÁR.

DÖBRENTAI GÁBOR LEVELE BOLYAI FARKASHOZ.

Buda, November 4. 1836.

Szeretett barátom!

Tegnapelőtt hozzá valaki october 1-én költ leveledet. Csak asztalomon találtam.

Ugy van, irnom kell vala már régen. Mint mentsem magamat? Szólok nyíltan a mi legdiszesebb. Sokszor elfoglalta elmémet két előbeszéd, melyet a bécsi Codexhez (1382—1430) és Kinizsiné imádságaihoz (1513) irok. Összehányok ezek miatt minden Franciscanus, Paulinus évkönyvet, nagyokat kaczagok a fraterok magok ösztövéritésén s kínzásán és mérgeződöm az emberi nem ostobaságain. Egyébiránt a »Régi magyar nyelvemlékek« szerkesztését örömeztőbb viszem a titoknoki hivatalnál, melyet felette meguntam volt. — Majd meg, néha rest voltam. El-elgondolék jó barátimmal lefolyt időmre, akarék is írni, mint Neked is, de csak haladott.

Hanem már most leveled vétekor derekasan lepirongattam magamat, kötelességemmé tettem a válaszolást, mi azonban, érzem, Hozzád, Te jó ember, Te tiszta magas lélek, könnyen önkényt foly.

Légy nyugodt, küldött pótlékaidat,¹ munkáidba tettem, mind a társaságnak ajándékozottba, mind az enyimbe. S hasonló történik a most érkezettel is. Benned látom, meglövi magát a gondolat, éget az észrevett hiba, és nyughatlanul jóvá teszed. Értem az illetet, azért kész esz-köz vagyok.

Sinai² kéziratát Báró Redl helytartói tanácsos akarta lemásoltatni. De, díját sokallootta, azért nem is írtam. Elmarad hát egészen. Pénze

¹ Bolyainak a »Tentamen«-hez később írt pótlékait érte, melyet megküldött mind a Tudós Társaságnak, mind Döbrenteinek.

² Sinai Miklós, debreczeni tanár »Historia ecclesiastica Hungariae et Transilvaniae« kézirati művére ezélez, mely a Teleki könyvtárban van I—II. kötet. S ennek lemásoltatása ügyében írt volt Döbrentei hihetőleg Bolyainak s effelől világosítja föl most Bolyait, hogy miért maradott el a másolatás. 1896. Pank Oszkár fiatal német theologus, Tisza Kálmán úrnál nevelő, szándékozott kiadni e munkát, de több nehézség miatt még eddig késett.

elég van s ehhez szenvedélye hevesebb mint Sinai sinai hegyü terjedésü munkájához. Pedig a leirási díj nem sok ahhoz képest.

S másodsor vagy özvegy? Azt nem is tudám. Ládd, tehát megint pajtásom vagy. Megházasodik az ember, azt sem tudja, hogy; nőtelen marad, azt sem tudja, hogy?

Igen is: Nagy Károly arithmeticája kapta 1835-re a 200 darab aranyat. Győri, Nyiri, Bitnicz mathesisi tagok nagyon ajánlották. A választottság 4 tagja: Fáy, Vörösmarty, Szász Károly, Stettner azon véleményen volt, hogy 100 ₰ Bajzának menjen verseiért, 100 ₰ Nagy Károlynak; 3 tagja pedig: Döbrentei, Kállay, Győri mind a 200 ₰ Nagy Károlynak egyedül. E kisebb számban maradtak közül Döbrentei és Kállay felolvasák külön szavazatukat a 32 tagu nagygyűlés előtt, s erre 18 csak Nagy Károlyra szavazott. Szász Károly érkezett velem barátkozni akarólag, elment, barátom soha nem leendő.

A jó Hegedűsnek¹ lehet sok sokezer jövedelme, szerencsés nem leszen soha. Sajnálom fatumát. Házasság már több nagy elmét lebéklyózott, elhervasztotta dicső repteiket. Méze, nagy embernek többnyire méreg.

Örülök, a cholérából kimenekedhetéseden. Nekem gyomor bajom van néha, hűlés ülés miatt, különben egészséges szoktam lenni. Csak indifferens kezdek lenni. Azért-e, mert már sok gazságot láttam, türtem, s lángzataimat az emberiségért, eloltá az emberiség visszaszállása, vagy azért, mivel bajuszom őszül annyira, hogy ha ifju feleségem volna, szálankét kopaszlétig tépegetné ki, mert fejé népszem úgy hiuszkodik őszhaja, mint őszönként kergeti a macska az egeret.

Mig borívó valék Neszmélyi bornak akóját én helyben Neszmélyen Tikos szolgabirtótól, 35 frton vettem váltóban. Vettem tőle más számára s Bécsbe küldvén, két akót 90 frton is veszi. Budai vörös bort szoktam akkor venni iczés butelianként egy itteni bortermesztőtől Semelweisstől, ki épen szomszédom, per 30 kr váltóban, s a butelián én adám, a 64 iczényi akó tehát került 32 váltóforintba. Ma szőlottam Semelweis idevaló polgárral, azt mondja ad egy akót, maga természetete 1824-beli borából 12 frton pengőben, vasabroncsos hordóját adja 1 frtért pengőben, bepakkolja szalmába és vászonba varrja 1 frt pengőben. Pecsétjét üti azután reá, annak mássát megküldöm, összehasonlítod, ha ittak-e belőle a vivők vagy nem, — mert borszállító embernek, átaljában embernek kötve hidj. — Így hát minden akó kerül 14 pengő forintba Budán. Most kérdezd meg Marosvásárhelytt mit szoktak az örmény haruczok fizetni mázsáért, akóért, úgy küld a pénzt és budai, magyar-török-sváb, spanyol, burgundi, véren termett borodból neved napján már ürithetsz poharat vagy Newton-Lichtenberg, vagy Shakespeare-Schiller isteneidért. Érzeni fogod, mikép villogand két szemed majd még Horatius ancillájára is. Sőt nem kezeskedem, e bor még 3-szor

¹ Hegedűs Sámuel, híres pap, tanár és költő, m. tud. társaság tagja, 1809 enyedi, 1810 kolozsvári pap, 1812 kolozsvári theol. tanár, 1815 enyedi történelmi tanár, 1830 újból kolozsvári theol. tanár, azután tordosi és 1836 szászvárosi pap. Neje: Abacs Terézia, kinek megbomlott elmetehetségére van itt célzás a »fatum« szó kifejezés-el a nagy jövedelme mellett.

is megházasít, ha nem tiszteletes uram közbe jöttével is. Minekutána pedig engemet Te ily hatalmas bor szállítójá vá teendesz, lekötelezlek, hogy egy kis pohárral csordultig az én egészségemért igyál és Tittel emlékéért, ki szegény halála előtt még 3 nappal tölem abból vitetett fel Sz. Gellért hegyére. The finest of the astronoms, the heartest of the learned!

Ugy tudom öt erdélyi veder lévén egy akó, s ez akó neked vitellel együtt kerülhetvén 16 pengő frtodba, vedre kóstáland (erdélyiesen) 3 frt 12 kr pengőben.

Isten veled, barátom, Szives tréfák vidítsák életedet. Apropos. Nagy Esztert tiszteld nevemmel

barátod

Döbrentei Gábor m. k.

(Eredeti je a Bolyaiak irományai között a ref. kollegium könyvtárában.)

Közli: KONCZ JÓZSEF.

ADATOK LISTI LÁSZLÓ ÉLETÉHEZ.

(Második és befejező közlemény.)

X.

Generose Domine amice observandissime.

Salutem etc. Ujabban instált ez az szegény ember, hogy mivel illen messzire fáradozt s most is kódulássával kell élni s vissza is ugy kell magát táplálni, adna kgd valami rövid terminust ezen dolog revisiójára s cselekedné azt kgd vele az amit az törvény s igazság fog hozni, ne busitaná tovább kgdet és engem is. Tovább Isten éltesse kgdet jó egészségben.

Ex Köpcsiny die 6. septembris 1656.

Generosae D. V.

Amicus ad serviendum paratus

Comes Ladislaus Listius mpr.

Kívül: Generoso domino Stephano Aszalay de Fony, sacrae Caes. Reg. majestatis Camarae hung. Consiliario etc domino amico observandissimo.

(Országos Levéltár. Aszalay cs. ltára.)

XI.

Köteles szolgálatomat ajánlom kegyelmednek, Isten jó egészséggel áldgya kgdet.

Az kegyelmed böcsületes levelét vöttem, megszolgalom az kgd aggratutióját és látogatását, adgya Isten én is, mind *fiammal együtt*, kgnek szolgálhassunk. Az kgd egészsége jobbulásán szívem szerint örülök, kívánom, hogy az miből kgd fájdmát érzi, abból is vigasztalást vehessen Istentül kgd. Az keresztelő végett Cancellarius uramat várom minden